

Σώματα απειλούμενα και απειλητικά

Τους τελευταίους μήνες, η επιβολή μιας νέας «συνθήκης έκτακτης ανάγκης» σε παγκόσμιο επίπεδο έχει θέσει νέους όρους στην οργάνωση της καθημερινής ζωής. Ένας «αχαρτογράφτος» ίσος έχει αποτελέσει για την κυριαρχία ιδανικό εργαλείο επιβολής νέων τεχνικών εκπαιθάρχησης και κοινωνικού ελέγχου, επαναπροσδιορισμού και αναδιάρθρωσης των σχέσεων σε όλα τα επίπεδα και τελικά εδραίωσης εκ νέου του ρόλου του κράτους ως απόλυτου ρυθμιστή τους.

Απαγορευτικές ρυθμίσεις σε μορφή ντόμινο διαμορφώνουν και επιβάλλουν μια κατάσταση συναγερμού, αστυνόμευσης των δρόμων, ελέγχου των οδών μεταφοράς. Σύνορα, αεροδρόμια, λιμάνια, σχολεία, καταστήματα, δημόσιοι χώροι και πάρκα κλείνουν. Απαγορεύονται οι συναθροίσεις, οι συγκεντρώσεις, η έξοδος από το σπίτι χωρίς γραπτή άδεια και κάποιο λόγο από αυτούς που έχουν υπαγορευτεί ως «σκόπιμοι» (ψώνια, φαρμακεία/γιατρός, εργασία, έως και βοήθεια σε άτομα που τη χρειάζονται), σε μια άνευ προηγουμένου συρρίκνωση και ομογενοποίηση των αναγκών και επιθυμιών μας στα στάνταρ των επιβεβλημένων προτύπων και σχέσεων. Η αστυνομική παρουσία στους δρόμους ενισχύεται με σκοπό την «κοινωνική προστασία», μοιράζοντας πρόστιμα σε όσες/ους παραβιάζουν τα «μέτρα ασφαλείας». Οι άνθρωποι «απαγορεύεται» να βρεθούν κάτω από τον ήλιο στα πάρκα, αλλιά «επιτρέπεται» να συνωσιζονται σε λεωφορεία και μετρό για να πάνε στην εργασία τους. Οι εργαζόμενοι/ες είναι έρμαια των ορέξεων μικρών και μεγάλων αφεντικών, με τις εργασιακές συνθήκες να γίνονται ακόμα πιο δυσμενείς. Τα ωράρια εργασίας ελαστικοποιούνται εκ νέου, πραγματοποιούνται απολύσεις, οι μισθοί εξαϋλώνονται ή στην καλύτερη περίπτωση αντικαθίστανται από πενιχρά επιδόματα, την ίδια στιγμή που σε σούπερ μάρκετ και νοσοκομεία επικρατούν συνθήκες «γαλήρας».

Μια νέα εθνική αφήγηση μεθοδεύεται για συνοδεία...

Στον ελληνικό χώρο, η «εθνική συστράτευση» μετατοπίστηκε από το «ενάντια στον εισβολέα»-μετανάστη/ρια στον Έβρο και το Αιγαίο στο «ενάντια στον αόρατο εχθρό»-κορωνοϊό. Οι απαγορευτικές ρυθμίσεις αναβαθμίζονται καθημερινά διανοημένες με μια νέα «γλώσσα» εξουσίας, που επιχειρεί από τη μια να αποσπάσει την κοινωνική συναίνεση για την περιστολή της ελευθερίας μας, κι από την άλλη να υποσκιάσει τον ρόλο του κράτους ως θεματοφύλακα των μεταξύ μας διαιρέσεων, των κυρίαρχων διαχωρισμών. Η επίκληση -από κυβερνητικούς και άλλους θεσμικούς παράγοντες- στην «ατομική ευθύνη», για τη «διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος/συλλογικού καλού», την «προστασία της υγείας όλων» και το ξεπέραςμα της «υγειονομικής κρίσης» αναπαράγεται καθημερινά από τα καθεστωτικά -και όχι μόνο- μίντια, συνοδευόμενη από τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά σποτ και μότο «μένουμε σπίτι». Δια στόματος πρωθυπουργού ανακοινώνεται πως «το κράτος απέδειξε ότι ήταν και είναι παρόν παντού» και «τώρα είναι η ώρα του πολίτη». Μια νέα κοινότητα στήνεται πάνω στο εξατομικευμένο υποκείμενο των τεσσάρων τοίχων του σπιτιού, που πειθαρχεί στις εντολές του «κράτους-προστάτη», εξαιρώντας βεβαίως από το νέο εθνικό όραμα τις απόκληρες και τους απόκληρους αυτού του κόσμου: τις μετανάστριες, τις τοξικοεξαρτημένες, τους φυλακισμένους, τους «ψυχικά ασθενείς», τις άστεγες...

Θαυμάσια αντιστροφή...

Τη στιγμή που τα απαξιωμένα, ανεπαρκή δημόσια συστήματα υγείας των νεοφιλελεύθερων πολιτικών αποκαλύπτουν την υποτίμηση μεγάλων κοινωνικών ομάδων και τον αποκλεισμό τους από στοιχειώδεις δομές ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, το ατομικό δίλημμα «κοινωνική ευθύνη ή ανευθυνότητα» είναι κάτι πολύ παραπάνω από φτηνός λαικισμός. Ας μη γελιόμαστε... Για το κράτος ήμασταν πάντα αναλήσιμοι και αναλήσιμες, μηχανές αναπαραγωγής του καπιταλιστικού συστήματος. Ποτέ άλλοτε η «υγεία μας» δεν υπήρξε το πρώτο του μέλημα, παρά μόνο τώρα που ελλοχεύει ο κίνδυνος απονομιμοποίησης του κυρίαρχου μοντέλου οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης στη συνείδηση του κόσμου. Τώρα που γίνεται πλέον ορατή η απαξίωση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, με την αδυναμία του υπάρχοντος δημόσιου συστήματος υγείας να περιθάψει ταυτόχρονα έναν μεγάλο αριθμό ασθενών.

Η διατήρηση του ρόλου του κράτους ως απόλυτου ρυθμιστή-«σωτήρα» επιβάλλει πολεμικές ιαχές...

Σε μια τέτοια έκτακτη συνθήκη, το κράτος μιλά με πολεμικούς όρους, ενισχύοντας το κλίμα τρομοκρατίας που θα του επιτρέψει να προχωρήσει απρόσκοπτα στην αναδιάρθρωση των οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων με όρους «αναγκαιότητας». Έχει «συμμάχους» και «εχθρούς», αντιμετωπίζει «το κακό», την «απειλή», τον «αόρατο εχθρό», «την εισβολή». Και αν ο «εχθρός» είναι ο κορωνοϊός και οι «ασυνείδητοι» και «κοινωνικά ανεύθυνοι» που συνεχίζουν να περπατάνε στις παραλίες και τους δρόμους, οι «σύμμαχοι» δεν είναι άλλοι από τους κάθε λογής επιστήμονες, ειδικούς και λοιπούς παρατρεχάμενους.

Η επιστήμη και το προσωπικό της (γιατροί, βιοεπιστήμονες) συμβάλλουν τα μέγιστα στην απομόνωση των ασθενειών από το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο καταλήγουν να γίνονται επικίνδυνες, αποσιωπώντας επιμελώς τα αίτια και τις συνθήκες μέσα στις οποίες εξαπλώνονται οι ιοί (αστικοποίηση, βιομηχανικές ζώνες, συνωστισμός, φτώχεια και άθλιες συνθήκες διαβίωσης, αποψίλωση των δασών, ρύπανση της γης, του αέρα και του νερού, εντατικοποίηση της βιομηχανίας παραγωγής και πραγματοποίησης ζώων). Έτσι, οι ιοί και γενικότερα οι μολυσματικοί παράγοντες προβάλλονται αόριστα ως «εισβολείς» και «αόρατοι εχθροί», σαν να μην συνδέεται η εξάπλωσή τους με αυτόν τον πολιτισμό της ρύπανσης, της εκμετάλλευσης και των διαχωρισμών (ταξικών, φύλου, φυλής, ηλικιακών κ.ά.).

Άλλωστε, η επιστήμη, ως κατασκευή λόγων και πρακτικών που παράγουν και αναπαράγουν τις κυρίαρχες σχέσεις καταπίεσης και εκμετάλλευσης, διαπλέκεται με τους κρατικούς μηχανισμούς, δημιουργώντας τα δικά της δίπολα και μετατρέποντας τα σώματά μας σε τόπο άσκησης της εξουσίας. Προβαίνοντας στη διάκριση του εαυτού από τον μη-εαυτό και από ό,τι συμβαίνει γύρω του, θέτοντας αυστηρά όρια ανάμεσα σε αυτό που θεωρείται οργανισμός και στο περιβάλλον αυτού, δημιουργεί την εικόνα ενός «υγιούς» σώματος που «αμύνεται» απέναντι σε ξένους (μικρο)οργανισμούς, ενοχοποιώντας ταυτόχρονα το «ασθενές» (ή εν δυνάμει «ασθενές») σώμα. Σ' αυτό το σημείο η επιστημονική «αυθεντία» ευθυγραμμίζεται με τις κρατικές

επιλογές της каранτίνας και της απομόνωσης, του απόλυτου ελέγχου των σωμάτων μας και την επίταση των διαχωρισμών σε νέους και ηλικιωμένους, υγιείς και νοσούντες, ευπαθείς και μη, φορείς και μη (επιτομή της βιοεξουσίας).

Και βέβαια, μια κοινωνία απομονωμένων ατόμων χρειάζεται ένα κράτος για να την οργανώσει...

Οποιαδήποτε απόπειρα συλλογικής αντιμετώπισης του ζητήματος, που έχει προκύψει με όρους φροντίδας και αλληλεβοήθειας, συναντά την κρατική αντιπρόταση: αποκλεισμός, εσωστρέφεια, ιδιώτευση, επιστροφή στο ασφυκτικό οικογενειακό περιβάλλον, εξατομίκευση, απομόνωση. Η δριμεία επίθεση στη συλλογική ζωή, την αλληλεγγύη, την θεώρηση των σωμάτων και των σχέσεών μας με τους δικούς μας όρους νομιμοποιείται. Το κράτος είναι αυτό που γνωρίζει ποιες είναι οι ανάγκες μας πριν από εμάς για εμάς. Σούπερ μάρκετ, φάρμακα, τράπεζα. Προτεραιότητα έχει η επιβίωση, όχι η ζωή στο σύνολό της. Τα σώματά μας διαχωρίζονται από οποιαδήποτε ανάγκη για «δια ζώσης» κοινωνική επαφή και συναισθηματική αλληλεγγύη και αντιμετωπίζονται ως μηχανές που πρέπει απλά να συνεχίσουν να λειτουργούν στο ασφυκτικό περιβάλλον της καπιταλιστικής μηχανής, στο οποίο ξοδεύμαστε καθημερινά, σε τόπους και χρόνους που γεννούν «ασθένεια». Η «υγεία» του σώματος αποκόπτεται από το πριν και το μετά, περιορίζεται σε στιγμιότυπα και αναφορές σε ένα εχθρικό εξωτερικό σύμπαν. Η «υγεία» υποβιβάζεται απλά και μόνο σε ένα ζήτημα νομικής διευθέτησης.

Στο πλάι των κρατικών προσαγών διογκώνεται και το πλήθος των πάντα «πρόθυμων» να πειθαρχήσουν και να αστυνομεύσουν. Είναι συχνό το φαινόμενο κάποιες/οι να ενσωματώνουν τον ρόλο του «ευσυνείδητου πολίτη» και του μπάτσου-ρουφιάνου του διπλανού τους, που θα βγει να περπατήσει στον δρόμο χωρίς άδεια. Και συνήθως πρόκειται για όσες/ους εύκολα πειθαρχούν συνοδικά στις κρατικές προσαγές, χωρίς να έχουν αμφισβητήσει στο ελάχιστο το μαζικό μοντέλο κοινωνικής ζωής, με εκατομμύρια ανθρώπους να συνωστίζονται σε μεγαλουπόλεις με ελάχιστους ελεύθερους χώρους, ανάμεσα σε μια διαρκή κίνηση εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Πειθαρχούν λοιπόν στο «μένουμε σπίτι» και «μετατρέπουμε τα σπίτια μας σε οχυρά ζωής» για «να κλείσει κάθε κερκόπορτα στο κακό» (βλ. διάγγελμα πρωθυπουργού), ακόμα κι όταν το μότο μετατρέπεται σε «πεθαίνουμε σπίτι», αποκαλύπτοντας με τραγικό τρόπο ότι καμία απομόνωση δεν μπορεί να μας σώσει από ένα σύστημα που γεννά τον θάνατο.

Δύο μέτρα και δύο σταθμά...

Την ίδια στιγμή που η κυβέρνηση απευθύνει «έκκληση» να προασπίσουμε τη «ζωή και υγεία των Ελλήνων», μετανάστες και μετανάστριες δίνουν τον δικό τους αγώνα για την επιβίωση: άλλοι μέχρι πρότινος στα σύνορα του Έβρου και άλλοι στοιβαγμένοι κατά χιλιάδες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και στο κοιταστήριο της Π. Ράλη. Με απεργίες πείνας ενάντια στην κράτησή τους και τα καθημερινά βασανιστήρια που υφίστανται, με αυτοσχέδια μέσα αυτοπροστασίας, ζωές ξεχασμένες, ανάξια να βιωθούν. Στον «πάτο» της κοινωνίας, συνωστισμένοι/ες χιλιάδες έγκλειστοι/ες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, στις φυλακές και τα ψυχιατρεία, επιμελώς εξαιρούνται από τα «μέτρα προστασίας». Άλλωστε, πρόκειται για ανθρώπους «περιττούς», «μη παραγωγικό» εργατικό δυναμικό. Ουδείς λόγος βέβαια και για τους χιλιάδες άστεγους και τοξικοεξαρτημένους, που εκ των πραγμάτων δεν «μένουν σπίτι», με αμφίβολη πρόσβαση σε στοιχειώδη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

As μην αυταπατώμαστε... τα μέτρα που επιβάλλονται στη συνθήκη «έκτακτης ανάγκης» -όπως σε κάθε αντίστοιχη συνθήκη στο παρελθόν- ήρθαν για να μείνουν. Και η λίστα μεγαλώνει... Ένταση της αστυνομικής βίας, επίταση του κοινωνικού ελέγχου και της εξατομίκευσης, ενίσχυση των διαχωρισμών (φυλετικών, ηλικιακών, ταξικών κ.ά.), νομιμοποίηση -και μονιμοποίηση- των εργασιακών κατέργων. Και φυσικά στο φόντο της «επέλασης» του κορωνοϊού συνεχίζεται η διερεύνηση πεδίων κερδοφορίας για τους κυρίαρχους και η ενίσχυση τομέων του κεφαλαίου. Νόμοι αύξησης του ορίου συνταξιοδότησης στα 72 έτη και μείωσης των μισθών στο 50% για 6 μήνες, οικονομική αποζημίωση των ιδιωτικών κλινικών 100% για την «ενίσχυση» του συστήματος υγείας, απαλλογική των τηλεοπτικών καναλιών από δόση 21 εκατ. ευρώ. Από την άλλη, ιδιωτικές επιχειρήσεις και εταιρείες δεν χάνουν την ευκαιρία για επιπλέον κέρδη (π.χ. υπερκοστολόγηση των τεστ ανίχνευσης του ιού από τα ιδιωτικά εργαστήρια και των ειδών προστασίας από τις εταιρείες παραγωγής ή εισαγωγής τους).

«Έναν άλλον τρόπο φαντάζομαι...»

Ο κορωνοϊός εκφράζει σε όλη τους την ωμότητα τις αντιφάσεις ενός συστήματος παραγωγής θανάτου. Δεν συντασσόμαστε με τις προταγές της εξουσίας, που νομιμοποιούνται στη βάση των επιπτώσεων και του κινδύνου που συνιστά ο ιός για τις ζωές πολλών ανθρώπων. Δεν συντασσόμαστε με το καθεστώς φόβου που έχει επιβληθεί. Δεν είμαστε απομονωμένοι/ες, ούτε μόνοι/ες. Στεκόμαστε απέναντι σε λογικές αποκλεισμού, υγιεινισμού, αναπαραγωγής των κυρίαρχων όρων και υποδεδειγμένων σχέσεων, και οργανώνουμε τις αντιστάσεις μας. Η μία δίπλα στον άλλο, να χτίσουμε γέφυρες συνάντησης, αλληλεγγύης και συλλογικής φροντίδας.

Γιατί τα πιο όμορφα κομμάτια αυτού του κόσμου υπάρχουν χάρη στην αλληλεγγύη, το μαζί, το συλλογικό, τη μη επιβολή, μακριά από τα κανονιστικά «πρέπει» και τους ηθικισμούς.

Απέναντι στον κοινωνικό έλεγχο και την έρημο που επιχειρεί να επιβάλει, να προτάξουμε την αλληλεγγύη και την συλλογική φροντίδα.

Απέναντι στη βιοεξουσία, τα σώματά μας θα στέκονται πάντα απειλητικά.

*«Οι κανίβαλοι αυτού του κόσμου...
Αυτού του κόσμου που συνεχώς ματώνει, αιμορραγεί και πεθαίνει.
Πεθαίνει στους δρόμους, στους καταυλισμούς της προσφυγιάς,
στα διαμερίσματα μιας απρόσωπης πόλης. Θάνατος, θάνατος και πάλι θάνατος.
Μια τέτοια ήξηση έχει γίνει στα χείλη μας συνήθεια
... στα κανάλια λαβράκι τηλεθέασης.
Και οι κανίβαλοι αυτού του κόσμου, κλεισμένοι στα ασφαλή γραφεία τους σχεδιάζουν,
μηχανογραφούν, υποκινούν και εκτελούν.
Τόσο απλά, τόσο κυνικά, τόσο δημοκρατικά.
Το παιχνίδι καλά στημένο, καλά οργανωμένο...
Έχουμε ανοιχτούς λογαριασμούς με τους κανίβαλους αυτού του κόσμου...»*

Απρίλιος '20

αυτοδιαχειριζόμενο κατειλημένο έδαφος στο πάρκο τρίτη